

Luxemburgi igazságszolgáltatási stílus az
Egyesült Királysággal
vagy anélkül

Fernanda G. Nicola*

*

A szerzők szerzői joga 2017 c. A *Fordham International Law Journal* a The Berkeley Electronic Press (bepress) gondozásában jelenik meg. <http://ir.lawnet.fordham.edu/ilj>.

CIKK

LUXEMBURGI IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI STÍLUS AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁGGAL VAGY ANÉLKÜL

*Fernanda G. Nicola**

.....	ABSZTRAKT
.....	1506
I. BEVEZETÉS	1507
II. GLOBÁLIS ALKOTMÁNYOSSÁG ÉS LUXEMBURGI IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI STÍLUS: AZ ELAVULTÓL A DIPLOMÁCIAIG?	1511
III. HOGYAN VÁLTOZOTT A LUXEMBURGI IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI STÍLUS AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG CSATLAKOZÁSA UTÁN	1515
IV. I. AKTUS: AZ ELISMERÉS SZABÁLYA ÉS AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG KIHÍVÁSA	1518
V. II. FELVONÁS: VESZÉLYBEN VAN-E A PARLAMENTI SZUVERENITÁS? A CÉLZATOS ÉRTELMEZÉSSEL SZEMBENI ELLENÁLLÁS A BRIT BÍRÓSÁGOKON	1523
VI. III. TÖRVÉNY: A PARLAMENTI SZUVERENITÁS ERÓZIÓJA AZ ELŐZETES HIVATKOZÁSOK	RÉV ÉN1527
VII. IV. TÖRVÉNY: A PARLAMENTI SZUVERENITÁS VISSZAÁLLÍTÁSA: HOGYAN MENTI MEG MILLER A NAPOT	1531
VIII. KÖVETKEZTETÉS: A LUXEMBURGI IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI STÍLUS FENNMARADÁSA A BREXIT	UT ÁN IS.....1533

* Jogászprofesszor, Amerikai Egyetem Washington College of Law, Fernand Braudel Senior Fellow EUI. Hálás vagyok Bill Daviesnek, Giorgio Montinak, Jeff Millernek, Daniela Carusónak és Martin Gelternek az útmutatásért és az ezzel kapcsolatos megjegyzéseikért. Hálás vagyok Imani Cherrynak a kiváló kutatási segítségéért és Akbar Azam Khannak, a Fordham International Law Journal ügyvezető szerkesztőjének. Minden hiba kizárólag az enyém.

ABSZTRAKT

"Ha a Bíróság elhagyná a világot, a világ a mi részvételünk nélkül folytatódna" - ¹írja Breyer bíró, hogy megmagyarázza, hogy a globális alkotmányosság fennmarad, függetlenül attól, hogy az amerikai Legfelsőbb Bíróság többé-kevésbé elszigetelődő szerepet választ magának. A nemzetközi szerződések növekvő jelentőségének korában, magyarázza Breyer, a Legfelsőbb Bíróság mélyebb ismeretekre tett szert más jogrendszerekről, és bírái szívesen fogadják a külföldi bírakkal, ügyvédi kamarákkal és hallgatókkal folytatott eszmecsereket.² Az amerikai kontextussal való párhuzam az, hogy még ha az Egyesült Királyság kilép is az EU-ból, és a "Brexit Brexitet jelent", annak keményebb vagy lágyabb változatában, a hazai bíróságai nem fognak elzárkózni, és nem változtatják meg bírói stílusukat, amint az Egyesült Királyság és az EU között új szerződés jön létre. Hasonlóképpen az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) európai jogot értelmező transznacionális bírói stílusa sem fog változni a Brexit miatt. Az uniós jognak az Egyesült Királyság jogára gyakorolt hatásai és fordítva is fennmaradnak. Ha a francia marad a Bíróság munkanyelve, az ügyvédek és bírák körében nem kétséges, hogy az angol marad a leggyakrabban beszélt nyelv a Bíróságon vagy a Bírósággal való munkavégzés során. Tehát még ha a luxemburgi igazságszolgáltatási stílus nem is fog sokkal többet változni, mint amennyit már megtett egy common law joghatóságnak a túlnyomórészt kontinentális jogi stílusába való beillesztésével, a Brexit legnagyobb következménye az, hogy megszűnik az Egyesült Királyság alsóbb szintű bíróságaiból Luxemburgba érkező előzetes referenciák áramlása. ³ 1973 óta a brit bíróságok és Luxemburg közötti igazságügyi párbeszéd átalakította a bírósági hierarchiát és a hazai bíróságok joggyakorlatát. Az EUB brit bíróságokra vonatkozó "közvetlen" joghatóságának⁴ megszüntetése, ahogy azt Theresa May miniszterelnök erőltetetten követelte, nem fogja megszüntetni az uniós jognak a brit bíróságokra és jogászokra gyakorolt közvetettebb befolyását.

1. STEPHEN BREYER, A BÍRÓSÁG ÉS A VILÁG: AZ AMERIKAI JOG ÉS AZ ÚJ GLOBÁLIS REALITÁSOK (2452015).

2. *Id.* a ch. 11.

3. *Lásd* Takis Tridimas, Knocking on Heaven's Door: 40 COMMON MARKET LAW REVIEW 9, 36 (2003).

4. *Lásd: Britain cannot escape the long arm of European Law*, THE ECONOMIST (2017. augusztus 26.), <https://www.economist.com/news/britain/21727039-though-government-may-pretend-otherwise-european-court-justice-will-have-role-after>.

Az Európai Bíróság (a továbbiakban: EUB) bírói stílusa - bár kezdetben *sui generis* volt - az EU határain belül és azokon túl is egyre fontosabbá vált, mint a globális alkotmányosság transznacionális ítélkezési modellje.⁵ Az új európai korszak kezdetét jelző Nizzai Alapjogi Charta elfogadása óta a tudósok a luxemburgi stílust a *per curiam* tanácskozások miatt a többi transznacionális bírósághoz képest alacsony igazságszolgáltatási átláthatósága miatt értékelték.⁶ Például a külföldi ítéletek idézésének gyakorlatával dacolva az EUB félénknak tűnt a világ többi részével szemben, különösen regionális kollégájához, a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához képest.⁷

A számos európai válságot követően azonban a luxemburgi bírói stílus több különböző tényező miatt is láthatóbbá vált, többek között az uniós hatáskörök bővülése miatt, amelyekről az EUB-nak egységes értelmezést kell adnia, a két bíróság közötti hatékony munkamegosztás miatt hatalmas ügyiratainak csökkenése, valamint a kevésbé formalista, ugyanakkor eklektikus jogi érvelés, amelyhez kevésbé bonyolult, de még mindig minimalista stílus párosul. A Bíróságnak például az emberi jogi rendszereket és a nemzetközi kereskedelmi megállapodásokat értelmező ítélkezési gyakorlata az EU határain túl is fontos globális következményekkel jár. Ezen túlmenően a nemzeti bíróságokkal folytatott bírósági párbeszéd és a luxemburgi elsőbbséggel szembeni ellenállásuk egy egyedülálló európai jogi tér részévé vált.⁸ Röviden, minden szem Luxemburgra és a hazai, alkotmányos és nemzetközi bíróságokkal folytatott párbeszédére szegeződik.⁹

Az Európai Gazdasági Közösséghez való csatlakozása óta az Egyesült Királyság 1973. bírái, jogászaik és jogtudósai az idők során

5. Anne Peters, *The Merits of Global Constitutionalism*, 16 INDIANA J. GLOBAL LEGAL STUD. 397, 397-98 (2009) ("A globális konstitucionalizmus egy olyan tudományos és politikai program, amely a nemzetközi jogrendszer hatékonyságának és igazságosságának javítása érdekében azonosítja és támogatja az alkotmányos elvek alkalmazását a nemzetközi jogi szférában.")

6. Lásd Jeffrey L. Dunoff & Mark A. Pollack, *The Judicial Trilemma*, AMERICAN JOURNAL OF INTERNATIONAL LAW (megjelenés: 2017) (elérhető a <https://ssrn.com/abstract=2955172> oldalon). 7. Lásd Christopher McCrudden, *Using Comparative Reasoning in Human Rights Adjudication: The Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights*, CAMBRIDGE YEARBOOK OF INTERNATIONAL LAW 383 (2013).

8. Lásd ARMIN VON BOGDANDY, *AZ EURÓPAI JOG ÁTALAKULÁSA: A REFORMED CONCEPT AND ITS QUEST FOR COMPARISON* (Max Planck Institute for Comparative Public Law & International Law, 2016).

9. Lásd Koen Lenaerts, *La Vie Après L'avis: Exploring the Principle of Mutual (Yet Not Blind) Trust*, COMMONS MARKET LAW REVIEW 805-840805, (2017).

a common law hagyományai révén hozzájárult az EUB jogi érvelésének és bírói stílusának befolyásolásához. Ugyanígy az Egyesült Királyság jogi elitje és különösen a bírák továbbra is adaptálták a luxemburgi bírói stílust, vagy ellenálltak neki odahaza. Számos tudós kifejtette, hogy az Egyesült Királyság bíróságainak hogyan kellett alkalmazkodniuk a közösségi jogrendhez, annak új igazságügyi felépítésével és jogi érvelésével anélkül, hogy tudták volna, hogyan válnak annak szerves részévé.¹⁰ Míg a bírósági alkalmazkodás például az olyan doktrínáknak, mint az arányosság és a jogos elvárás beépítésével történt az Egyesült Királyság közigazgatási jogába, egyes¹¹ bírák hűek maradtak a törvények formalisztikusabb, a parlamenti szuverenitás hagyományának jobban megfelelő értelmezéséhez, hogy ellenálljanak az uniós jog elsőbbségének, és fenntartsák a brit hagyományt, amelyet az EU-Szerződés "beáramló áradata" megkérdőjelezett.

A csatlakozás utáni jogrend központi jogi fikciója az volt, hogy a közösségi jog csak az Egyesült Királyság parlamentje által az Európai Közösségekről szóló törvényen keresztül volt közvetlenül alkalmazandó a nemzeti jogban. Ez 1972. a fikció lehetővé tette a parlamenti szuverenitás központi szerepének fenntartását, miközben megszelídítette a szuverenitás szükséges eróziójától való félelmet, amelyet különösen a Munkáspárt politikusai fejeztek ki.¹² A parlamenti szuverenitás elvétől való eltérés nélkül az Egyesült Királyság bíróságait most arra kérték, hogy vizsgálják felül és esetleg helyezték hatályon kívül a Westminster törvényeit, ha azok összeegyeztethetetlenek a közösségi joggal. Ennek során a nemzeti bírák széles mérlegelési jogkört kaptak a luxemburgi nemzeti jogszabályok értelmezésére vagy az azokra való hivatkozásra.¹³ Nem minden brit bíró tudott élni ezzel a mérlegelési jogkörrel, és ehelyett az uniós jog elsőbbségével szembeni ellenállásukat fejezték ki azáltal, hogy az összeegyeztethetetlen nemzeti jogot félretették, elismerve, de egyúttal visszaállítva a parlamenti szuverenitás hierarchiáját az Egyesült Királyság jogrendjében.¹⁴

Az Egyesült Királyság EU-ból való kivonulásával a jogászok körében felmerül a kérdés, hogy a luxemburgi stílus folytatódik-e, és

10. *Lásd* John Bridge, *Nemzeti jogi hagyomány és a common law*: 19 J. OF COMMON MKT. STUD. 351, 353 (1981).

11. *Lásd* Jonathan E. Levitsky, *The Europeanization of the British Legal Style*, AM42. J. AZ ÖSSZEHASONLÍTÓ L. 347,375 (1994).

12. *Lásd*: *Labor and Common Market*, Report on the Exchange with UK Lawyers in 196251. o. (a szerzőnél van).

13. *Lásd* *Simmenthal S.P.A. kontra Amministrazione Delle Finanze dello Stato*, 106/77. sz. ügy, EBHT I-0629.

14. *Thoburn kontra Sunderland City Council*, EWHC195 Admin (2002), ¶ 67.

az angol nyelv a ~~stílus~~ mellett továbbra is széles körben használt nyelv marad a bírák, az ügyvédek és a jogászok, valamint a luxemburgi uniós jog számos rejtélyét tárgyaló ügyvédek és barristerek körében. Kevés figyelmet fordítottak azonban arra, hogy az Európai Közösségekről szóló törvény hatályon kívül helyezése a nagy hatályon kívül helyezési törvényjavaslattal hogyan hat a hazai bíróságokra és intézményi funkcióikra.¹⁵ A Miller-ítéletet követően a Legfelsőbb Bíróság által "az Európai Közösségekről szóló törvény csövezetékén keresztül"¹⁶ tartott uniós jog továbbra is az Egyesült Királyság jogrendszerének szerves részét képezi, amelytől a hazai bíróságoknak nehéz lehet elszakadniuk. Az érdekesebb kérdés az lenne, hogy a Brexit után a nemzeti bíróság hogyan fogja kezelni az EUB precedensértékű, meggyőző vagy egyáltalán nem tekintélyes joggyakorlatát.¹⁷ A nehezebb kérdés azonban az, hogy miután a brit bíróságok kizárják őket az előzetes döntéshozatalból és a nemzeti jog hatályon kívül helyezéséből, vajon csendben visszatérnek-e a csatlakozás előtti stílusukhoz, ahelyett, hogy gyakorolnák a jogalkotói és végrehajtói aktusokkal kapcsolatos széles körű bírói felülvizsgálati jogkört, amelyet az uniós igazságszolgáltatási térben élveztek. Amint azonban néhányan megjegyezték, az 1998. évi emberi jogi törvény is hasonló módon felhatalmazhatja a bíróságokat, bár itt a bíróságok csak annyit tehetnek, hogy a nemzeti jogot összeegyeztethetetlennek nyilvánítják az emberi jogi törvénnyel, és 98nem jelenítik meg azt, mint az uniós jogban.¹⁸

Ez a hozzájárulás először is bemutatja a luxemburgi bírói stílus jelentőségét a globális alkotmányosságban. Az Egyesült Királyság befolyása a "hazai jog európaizálódásának" folyamatában részt vevő bírái, főtanácsnokai és jogászaik révén megváltoztatta és common law-jelleggel egészítette ki az EUB stílusát. Ezután négy felvonásban foglalkozom a Brexit-drámával a közösségi és az Egyesült Királyság joga közötti összetett kölcsönhatásban. Annak ellenére, hogy a Brexit drámája

15. Thomas Horsley, *Brexit és az Egyesült Királyság bíróságai: A friss utasításra várva*, in THE UK AFTER BREXIT LEGAL AND POLICY CHALLENGES (74Michael Dougan szerk.) (2017. július).

16. Jeffery Miller, Kilátás a lövészárokból: Lessons from Coleman v. Attridge Law (2017. május) (kiadatlan disszertáció, Európai Egyetemi Intézet) (a szerzőnél van).

17. *Lásd The Government's Negotiating Objectives*, House of Commons White Paper, HC 1125, 30. pont (2017. április 4.) <https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmexeu/1125/1125.pdf> ("Amint az Európai Közösségekről szóló törvényt hatályon kívül 1972helyezik, az Egyesült Királyság bíróságait többé nem kötik az Európai Unió Bíróságának (EUB) határozatai. . . [h]owever, az, hogy az Egyesült Királyság bíróságai milyen mértékben veszik továbbra is figyelembe az EUB ítélkezési gyakorlatát, még eldöntésre vár.")

18. *Lásd általában*: RICHARD GORDON QC ÉS ROWENA MOFFATT, BREXIT: THE AZONNALI JOGI KÖVETKEZMÉNYEK 30-31 (2016). Hála és köszönet Giorgio Montinak ezért a hozzájárulásért.

hat vagy három jogi aktusban ismertetik neves uniós jogászok,¹⁹ a luxemburgi bírói stílusra és ²⁰az uniós joghoz és a Bíróság értelmezéséhez alkalmazkodni kényszerülő brit jogászok "jogi irritációjára" való összpontosítás nem állt a vita középpontjában. Ez a Bizottság Jogi Szolgálatának számos dokumentumából kitűnik, amelyekből kiderül, hogy a jogászok és a Bizottság köztisztviselői 1962 óta számos jogi irritációt okozó elemet találtak a különböző jogszabály-értelmezési módszerek ütközésében és abban az új igazságügyi struktúrában, amely az előzetes döntéshozatal révén lehetővé tette, hogy a brit bíróságok közvetlenül a Bíróság elé terjesszenek ügyeket. Ez veszélyes összeköttetést teremtett az Egyesült Királyságban a kedves parlamenti szuverenitás hagyományának hatókörén kívül.

Az I. törvényben ez a cikk bemutatja, hogy az 1960-as évek eleje óta milyen aggályok foglalkoztatták a jogászokat és a Bizottságot az Egyesült Királyság és a közösségi jogrendszer összeegyeztetése kapcsán. A Bizottság jogi szolgálatainak irattári anyagaira és Harold Wilson miniszterelnök beszédeire támaszkodva világossá válik, hogy a parlamenti szuverenitás elve központi szerepet játszik az Egyesült Királyság EGK-hoz való csatlakozásában. A II. felvonás bemutatja, hogyan történt az európai jog elfogadása és az azzal szembeni ellenállás a brit legfelsőbb bíróság bírái körében az 1970-es években. A III. felvonás azt fejt ki, hogy később a Luxemburgra való előzetes hivatkozás hogyan tette lehetővé a hazai bíróságok számára, hogy fenntartsák az EUB határozatainak a textualista értelmezését, és a parlamenti demokráciától való eltérés nélkül helyezték hatályon kívül az Egyesült Királyság jogát. A IV. felvonásban a Legfelsőbb Bíróság Miller-ítélete újraértékeli, hogy miként sikerült összeegyeztetni a parlamenti szupremáciát az uniós jog elsőbbségével az Egyesült Királyság dualista jogrendszerében, anélkül, hogy igazán az előzetes döntéshozatali mechanizmus létezésének furcsaságára összpontosítana. Összefoglalva, e négy felvonásos dráma után a luxemburgi igazságszolgáltatási stílus talán nem sokat változik, a Brexit azonban még nagyobb zűrzavart fog okozni az Egyesült Királyság bíróságain belül. Ezeknek nehéz feladatuk lesz a nemzetközi szerződés operacionalizálása, amely a rövid időn belül az Art. 50 EUSz. alapján, de ezúttal anélkül, hogy az értelmezésével kapcsolatos kérdéseket Luxemburgba utalhatnák.

19. *Lásd* Paul Craig, *Brexit - Egy dráma hat felvonásban* 41 EL REV. 447 (2016); Tamara Čapeta, *Brexit and the EU constitutional order: a Three Act Tragedy* Croatian 42 Yearbook of European Law and Policy (12016).

20. *Lásd* Gunther Teubner, *Jogi irritáló anyagok*: MODERN LAW REVIEW 11, 11-32 (1998): *Good Faith in British Law or How Unifying Law Ends Up in New Differences*.

II. GLOBÁLIS ALKOTMÁNYOSSÁG ÉS LUXEMBURGI
IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI STÍLUS: AZ ELAVULTÓL A
DIPLOMÁCIAIIG?

A külföldi jog és gyakorlat hazai bíróságokon való alkalmazásáról szóló alkotmányos vita továbbra is éles viták tárgya, különösen a Trump-Brexit-korszakban, amikor a nemzeti szuverenitás megerősítése a szélsőséges értékek és a politikai és gazdasági önvizsgálat felemelkedése révén egyre inkább előtérbe kerül. Híres, hogy alig több mint egy évtizeddel ezelőtt Stephen Breyer és Antonin Scalia bírák vitatkoztak a külföldi jognak az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága általi alkalmazásáról,²¹ és látszólag Scalia elszigeteltebb megközelítése győzött, más bírák, például Breyer, Ginsburg és²² Kennedy ellentétes preferenciái ellenére.²³ Azóta Breyer bíró újra kifejtette, hogy a bírónak "diplomatának" is kell lennie, és tanulnia kell külföldi jogi elképzelésekből, például az arányosság európai alkotmányos koncepciójából, amikor az első módosításról ítélik.²⁴

Az EUB ellenállt a külföldi jogi hivatkozások használatának, ha azok nem a 28 tagállam közös jogi hagyományából erednek, és az EJEB ítélezési gyakorlatának keresztidézése egyre nagyobb jelentőséggel bír, ami egyfajta keresztbeporzást eredményez.²⁵ Tekintettel a huszonnyolc uniós tagállammal szembeni ügyleti joghatóságának jellegére, a külföldi befolyás továbbra is releváns a Bíróság számára, de meglehetősen közvetett módon.²⁶ Az EUB ítéleteiből például nem tűnik fel közvetlen hivatkozás az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságára, még akkor sem, ha a főtanácsnokok véleményeiben ritkán idézik az amerikai joggyakorlatot.²⁷ Ez éles ellentétben áll regionális megfelelőjével, a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságával, amely nyíltan idézi határozataiban más alkotmányos és

21. Norman Dorsen, *A külföldi jogi anyagok jelentősége az amerikai alkotmányos ügyekben: A Conversation Between Justices Antonin Scalia and Stephen Breyer*, 3 INT'L J. CONST. L. 519-531 (2005. október 1.).

22. Lyle Denniston, *Ginsburg on Kagan and Foreign Law*, SCOTUS BLOG (2010. július 30., 18:19), <http://www.scotusblog.com/2010/07/ginsburg-on-kagan-and-foreign-law/>.

23. *Roper v. Simmons* U125.S. (11832005) (többségi vélemény)

24. Breyer, *Supra* note, 1, 15. fejezet.

25. Lásd McCrudden, *Supra* note 7; Siniša Rodin, *Constitutional Relevance of Foreign Court Decisions*, 64 AM. J. COMPARATIVE L. 815, 815-840 (2016); HALMAI GÁBOR, *THE USE OF FOREIGN LAW IN CONSTITUTIONAL INTERPRETATION* 1328-48 (M. Rosenfeld & A. Sajó szerk., 2012).

26. Lásd Koen Lenaerts & Kathleen Gutman, *The Comparative Law Method And The European Court Of Justice: Echoes Across The Atlantic*, 64 AM. J. OF COMPARATIVE L. 841 (2016).

27. Lásd AG Saggio és AG Jacobs.

nemzetközi bíróságok.²⁸ Az EUB önkorlátozása miatt az idézetek vizsgálata nem biztos, hogy a legjobb módja a külföldi bíróságoktól érkező hatások értékelésének, és fordítva. Inkább, ahogyan Breyer bíró javasolta, van mód a bírói diplomácia ösztönzésére a bírák jogi érvelését befolyásoló véleményeserék révén annak megértésében, hogy az EUB hogyan használta az arányosság doktrínáját az ítéleteiben a pontosság és az átláthatóság fokozására²⁹, és hogyan teremtette meg az uniós jog elsőbbségét a hazai joggal szemben, még ha a nemzeti bíróságok megtartják is a végső szót.³⁰

A globális alkotmányosság tudósai értékelték, hogy az alkotmányos jogalkotás egyre fontosabbá válik nemzetközi kontextusban, különösen a hazai és szupranacionális bíróságok közötti transznacionális párbeszéd szemüvegén keresztül³¹, az alkotmányos eszmék migrációjának koncepcióján keresztül, valamint³² azon elképzelésen keresztül, hogy a bírósági komparatizmus a bírósági diplomácia egy formája lehet.³³ A globális alkotmányosság tudósai igyekeznek rávilágítani arra, hogy a bíróságok hogyan folytatnak állandó párbeszédet külföldi bírakkal, a nemzetközi ügyvédi kar tagjaival, sőt a joghallgatókkal is, hogy ezen eszmecserék egy része végül befolyásolhassa a bírói jogalkotás folyamatos fejlődését.³⁴

Ebben az összefüggésben az EUB átláthatatlan és aprólékos igazságszolgáltatási stílusát a kommentátorok az átláthatóság és a következetesség hiánya miatt bírálták, amelyet a tanácskozások és az informális eljárások titkossága jellemez.³⁵ Az 1960-as években a Bíróság bírói stílusa egyértelműen beágyazódott a különböző polgári jogi hagyományokba, mint annak német,

28. *Lásd Oliari és társai kontra Olaszország*, App. No. 18766/11, 36030/11 Eur. Ct. H.R. § (42015).

29. Breyer, *Supra* note at 1,262.

30. *Id.* at 245.

31. *Lásd* Melissa A. Waters, *Mediating Norms and Identity: The Role of Transnational Judicial Dialogue in Creating and Enforcing International Law*, GEO93. L. J. (4872005) (idézi Antonin Scalia, az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának bíróját a *Kansas kontra Marsh* ügyben (*Kansas v. Marsh*, S126.CT. 2516 (2006)) megfogalmazott egybehangzó véleményében).

32. SUJIT CHOUDHRY, *AZ ALKOTMÁNYOS ESZMÉK MIGRÁCIÓJA* (2008).

33. David Law, *Judicial Comparativism and Judicial Diplomacy*, 163 U. PENN. L. REV. 927 (2015).

34. RAN HIRSCHL, *COMPARATIVE MATTERS: AZ ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS RENESZÁNSZA CONSTITUTIONAL LAW* Ch. 4-6 (2014); *de lásd*, Armin von Bogdandy, *Comparative Constitutional Law As a Social Science? A Hegelian Reaction to Ran Hirschl's Comparative Matters*, MAX PLANCK INST. COMP. PUB. L. & INT'L L. (2016).

35. *Lásd* Alberto Alemanno & Oana Stefan, *Openness at the Court of the Justice of the European Union: Toppling a Tabu*, COMMON51 MKT L. REV. 97 (2014); Angela Huyue Zhang, *The Faceless Court*, 38 U. PA. J. INT'L L. 71 (2016); J. H. H. Weiler, *Epilógus: A bírák ítélkezése - Apológia és kritika*, in *JUDGING EUROPE'S JUDGES: THE LEGITIMACY OF THE CASE LAW OF THE EUROPEAN COURT OF JUSTICE* 235 (Maurice Adams et. al., szerk., 2013).

A bírák körében a francia, olasz és benelux bírák román-germán hagyományai voltak az uralkodó jogi kultúra. A legjobb polgári jogi hagyományoknak megfelelően a bírának pusztán az EGK-Szerződés értelmezőinek kellett volna lenniük, és ítéleteiket tömören és túlságosan strukturáltan kellett volna megírniuk. Ugyanakkor tömör stílusuk lehetővé tette számukra, hogy a common law bírákhoz képest nagyobb mérlegelési jogkört gyakoroljanak a Szerződés hiányosságainak, ellentmondásainak és kétértelműségeinek értelmezésében. Valójában, amikor arra került sor, hogy kövessék vagy felülbírálják precedenseiket, a kontinentális bírák anélkül, hogy ezt kimondták volna, teleologikus értelmezést alkalmaztak, felforgatva a klasszikus nemzetközi jogi értelmezési módszert.³⁶

1973-tól kezdve a polgári jogászok már nem képviseltek kiemelkedő jogi hagyományt az EUB-ban, és az Egyesült Királyság, Írország és Dánia EGK-csatlakozása jelentős új bírói stílusokat hozott Luxemburgba. Több szerző kiemelte különösen azt, hogy a Bíróság - kezdetben a francia *Conseil d'Etat* mintájára - az értelmezésben eklektikusabb stílusra tért át, amely a polgári általános elvek használatától kezdve a common law olyan eszközeiig, mint a *stare decisis*, és a politikai megfontolások által vezérelt érvelő stílusig terjedt.³⁷ Ahogy David Edwards bíró kifejtette, a polgári jogi hagyomány stratégiai eszközt biztosított a kevesebb indoklást igénylő bírói jog számára: "Talán a Bíróság egyszerűen azért hozta a látszólag "polgári" megközelítést, mert ez a jogról való gondolkodás ésszerű módja, amely sem tudatosan, sem öntudatlanul nem tükrözi a legtöbb bíró polgári nevelését."³⁸ Fontos kiemelni, hogy a common law diszkurzív stílusa azonban formalisztikusabb volt, mint polgári jogi megfelelője a jogszabály-értelmezés tekintetében. Ezen a területen a brit bírák, akik nem a precedenseken alapuló common law szabályokat, hanem a Westminster akaratát kifejező parlamenti aktusokat értelmezték, sokkal kevesebb mérlegelési jogkörrel rendelkeztek, mint polgári társaik, hogy eltérjenek a jogszabályok szó szerinti vagy egyértelmű értelmétől.

³⁶ Lásd: *Van Gend en Loos kontra Nederlandse Administratie der Belastingen*, 26/62. sz. ügy, 1963 E.C.R. I-2. (amelyben az Európai Bíróság a Szerződés értelmezésének rendjét a célból kiindulva, nem pedig a szavak szöveges jelentéséből kiindulva fordítja fel).

³⁷ Lásd Takis Tridimas, *Precedent and the Court of Justice. A kételyek joggyakorlata?*, in *PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF EUROPEAN UNION LAW* 307, 308 (Julie Dickson et. al. szerk. 2012); MITCHEL DE S.-O.-L'E. LASSER, *BÍRÓI TANÁCSKOZÁSOK: A BÍRÓSÁGI ÁTLÁTHATÓSÁG ÉS LEGITIMITÁS ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE* (2032004).

³⁸ Lásd David Edward, *The Role and Relevance of the Civil Law Tradition in the Work of the European Court of Justice*, in *THE CIVILIAN TRADITION AND SCOTS LAW: ABERDEEN QUINCENTENARY ESSAYS* at 14 (D.L. Carey Miller et. al., szerk. 1997).

Weiler és De Búrca szerkesztett kötete, amely a Bíróság új igazságszolgáltatási architektúráját *après*^{Nice39} értékeli, exponenciálisan megnövelte az EUB-ra összpontosító tudományos munkák számát. Akkoriban - és részben napjainkban is - általános volt a luxemburgi bírói stílussal kapcsolatos jajveszékelés, amely annak ellenére, hogy Európában egyre nagyobb hangsúlyt és jelentőséget kapott, az EU-n kívül vagy globálisan viszonylag kevés tudományos figyelmet kapott.⁴⁰ Egyes tudósok továbbra is elégedetlenek a Bíróság határozatainak átláthatóságának hiányával, ami elveszi a bírói érvelés egyértelműségét. Ez az átláthatóságra való törekvés továbbra is kielégítetlen azok számára, akik az eltérő és egybehangzó vélemények hiányára,⁴¹ valamint a Bíróság által használt összehasonlító jogi források nem kifejezett használatára mutatnak rá.⁴²

Így a luxemburgi elavult, többnyire a kontinentális "rejtélyes, karteziánus stílusból" származó stílusról Weiler szerint le⁴³ kell mondani, egy "a common law világához kapcsolódó, diszkurzívabb, analitikusabb és társalgási stílus" javára.⁴⁴ Weiler szerint a polgári jogi stílus nem szolgálja az alkotmányosság igényeit, mert: "[ez] nem alapozza meg az Európai Bíróság és a nemzeti alkotmányos kollégák közötti bizalomépítő európai alkotmányos kapcsolatokat".⁴⁵ Ez a kijelentés egyrészt előképe a jelenlegi primátuseposzoknak, mint *Gauweiler*,⁴⁶ *Ajos*⁴⁷ és *Taricco*, amelyeket a nemzeti alkotmánybíróságok ellenállása⁴⁸ jellemez. Mindezekben az ügyekben az alkotmányjogászok bírálták az EUB rejtélyes stílusát és közömbösségét a jogi nemzeti

39. Weiler, *fenti* megjegyzés 34.

40. Lásd Daniela Caruso, *European Union Law in U.S. Legal Academia*, 20 TUL. J. INT'L & COMP. L. 175 (2011).

41. Lásd V.F. Perju, *Reason and Authority in the European Court of Justice*, VA49. J. INT'L L. 307 (2009); Jeffrey L. Dunoff & Mark A. Pollack, *International Judicial Dissent: Causes and Consequences* (2015), <https://eustudies.org/conference/papers/download/84> (a 2015. március 5-7. között megrendezésre kerülő European Union Studies Association Biennial Conference (Európai Unió Tanulmányok Egyesületének kétévente megrendezésre kerülő konferenciáján való előadásra készített, befejezetlen tanulmánytervezet).

42. Gráinne de Búrca, *Az EU Alapjogi Chartája után: A Bíróság mint emberi jogi bíró?*, MAASTRICHTI20 J. EUR. & COMP. L. (1682013); McCrudden, *Supra* note. 7.

43. Weiler, *fenti* megjegyzés 34.

44. *Id.* at 219.

45. *Id.*

46. *Gauweiler és társai*, C-62/14. sz. ügy, EU:C:2015:400 [2015].

47. *Dansk Industri kontra Rasmussen*, C-441/14. sz. ügy, EU:C:2016:278 [2016].

48. *Taricco és társai*, C 105/14. sz. ügy, EU:C:2015:555 [2015].

hagyományok.⁴⁹ Másrészt Weiler kijelentését korlátozza saját alkotmányos kerete, amely számára a Bíróság már nem nemzetközi bíróság, hanem az európai jogfejlődés középpontjában álló alkotmányos szereplő.⁵⁰ Az ilyen nézettel szemben a tudósok az EUB-t alkotmányos és egyben közigazgatási joghatóságként jellemzik, amelyen keresztül⁵¹ a legkülönbözőbb nemzetközi bíróságokkal és nemzetközi szervezetekkel folytatott párbeszéd jellemzi az uniós jog globális hatókörét.⁵²

A Brexit-népszavazást követően a Bíróságnak karcsúbb az ügyrendje, átalakult a felépítése, és új értelmezési iránymutatást adott, különösen a nemzetközi befektetések területén Eleanor Sharpston brit főtanácsnok véleményével, illetve⁵³ a nemzetközi szabadkereskedelmi megállapodások értelmezése terén, amelyeknek a szerződő feleken kívül harmadik félre gyakorolt hatásai is lehetnek.⁵⁴ Globális szerepének e tudatában a minimalista luxemburgi igazságszolgáltatási stílus funkcionálisabbnak tűnik a jog és a diplomácia közötti kölcsönhatás fenntartására,⁵⁵ így inkább stratégiai célt szolgál, mintsem polgári jogi szemléletet tükröz. A Brexit dilemmájába szorult Egyesült Királyság, amelynek egyszerre kellene inkább befelé fordulónak lennie, de globális befolyásra törekednie, a brit bíróságok már nem fognak közvetlen párbeszédet folytatni Luxemburggal, de továbbra is szorosan figyelemmel fogják kísérni az EUB ítélkezési gyakorlatát.

III. HOGYAN VÁLTOZOTT A LUXEMBURGI IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI STÍLUS AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG CSATLAKOZÁSA UTÁN

Dánia, Írország és az Egyesült Királyság 1973-as csatlakozásával, a common law és a skandináv jogrendszerek Közösségbe való belépésével a polgári jogi hagyományok túlsúlya megszűnt Luxemburgban. A common law stílus hatása kezdte megmutatni hatását az EUB több

49. GIUSEPPE MARTINICO & ORESTE POLLICINO, AZ EURÓPAI JOGRENDSZEREK KÖZÖTTI KÖLCSÖNHATÁS: JUDICIAL DIALOGUE AND THE CREATION OF SUPRANATIONAL LAWS (2272012) (idézi Bin és Fabbrini).

50. Lásd Weiler, *fenti* megjegyzés 34.

51. PETER LINDSETH, HATALOM ÉS LEGITIMITÁS: EURÓPA ÉS A VILÁGEGYETEM ÖSSZEEGYEZTETÉSE NEMZETÁLLAM (2010).

52. ELAINE FAHEY, AZ UNIÓS JOG GLOBÁLIS HATÁLYA (2016).

53. Lásd a 2/15 Sharpston-véleményt a Szingapúr és az EU közötti szabadkereskedelmi megállapodásról.

54. Lásd: Tanács kontra Front Polisario, C-104/16P. sz. ügy, EBHT. 2016677.

55. Lásd Mikael Madsen, *A hidegháborús eszköztől a legfelsőbb európai bíróságig: Az Emberi Jogok Európai Bírósága a nemzetközi és a nemzeti jog és politika kereszteződésében*, 32(1) LAW AND SOCIAL INQUIRY 137-159 (2007).

a saját precedensek gondos elemzése, amelyek az 1980-as évekre már nagyobb számban is megjelentek.⁵⁶ A precedensek hatásának megerősítése olyan híres ügyekben, mint a "Buy Irish"⁵⁷, és olyan kifejezésekkel, mint a "mint azt a Bíróság többször is megállapította"⁵⁸, a common law hagyomány felhasználása egyben a Bíróság joggyakorlatának legitimitását és koherenciáját bizonyító stratégia is volt, amely egy újonnan érkezett ország (ebben az esetben az Ír Köztársaság) számára megmutatta, hogy még egy magánszervezet által támogatott reklámintézkedések is az EUMSZ34 cikk korlátozásai alá tarthatnak.

Az Egyesült Királyság jogrendszerének a közösségi intézményekben dolgozó ügyvédek, főtanácsnokok, bírák és köztisztviselők révén sikerült befolyásolnia a luxemburgi eljárást. Az Egyesült Királyság jogászai például a felek jogainak kiterjesztése mellett érveltek, például abban a jogsértési eljárásban, amelyet a Bizottság az EUMSZ 258. cikke alapján a tagállamokkal szemben indíthat a Bíróság előtt. A Bizottság eljárásai során az államok az egész eljárás során peres feleknek minősülnek, akiknek eljárási jogaik vannak az értesítésre és a tájékoztatásra, nem pedig "bűnösnek, akinek bünbánatot kellene tartania".⁵⁹ Ennek eredményeképpen a Bíróság megállapította, hogy ha a Bizottság nem teljesít egy lényeges eljárási követelményt, akkor ez a hiba beszennyezi az állam javára hozott ítéletet.⁶⁰

Az Egyesült Királyság luxemburgi stílusa egyre inkább előtérbe került az olyan főtanácsnokok véleménye révén, mint a félig francia Jean-Pierre Warner (1973-81), majd Francis G. Jacobs (1988-2006), akit Eleanor Sharpston (2007-től napjainkig), az első brit nő váltott fel ebben a pozícióban. Érdeemes megjegyezni, hogy a történelmi brit bírák, mint Alexander Mackenzie Stuart (1973-1988) és David Edwards (1992-2004) mindketten skótok voltak; nem véletlenül nevezett ki a kormány skót bírakat, akik egy olyan hibrid jogrendszerből érkeztek, amely egyaránt neheztelt a polgári és a common law befolyásokra.

A.G. Jacobs szerepe például központi jelentőségű volt az egyének védelme tekintetében a jogállamiság betartását biztosító hatékony bírósági felülvizsgálat révén az EUB nem változtatta meg teljes egészében

56. *Lásd* Tridimas, *Supra* note 37.

57. *Lásd*: 249/81. sz. ügy, Bizottság kontra Írország, E1982.C.R. 4005.

58. *Lásd* Thijmen Koopmans, *The Birth of European Law at the Crossroads of Legal Traditions*, 39 AM. J. COMP. L. 493, 504 (1991) (idézi a 113/80. sz. ügyet, Comm'n kontra Írország, 1981 E.C.R. 1625, 1639).

59. *Lásd* Tim Koopmans, *The Court of Justice and National Legal Traditions*, in LA COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES 1952-2002: BILAN ET PERSPECTIVES; ACTES DE LA CONFÉRENCE ORGANIZÉE DANS LE CADRE DU CINQUANTIÈME ANNIVERSAIRE DE LA COUR DE JUSTICE 15, 22 (2004).

60. *Lásd a Bizottság kontra Németország*, C-431/92. sz. ügy, E1995.C.R. I-2189, ¶ 45.

joggyakorlatának SZÜKSÉGSZEMPONTJÁT. ⁶¹ Az 1998-as Greenpeace-ügyben, amelyben a környezetvédelmi szervezetnek nem adták meg a keresetösségi jogot, világossá vált azonban az a feszültség, amely a bírósági felülvizsgálat során az egyének számára az általános intézkedések megtámadásának szűkös lehetősége körül keletkezett, és amely Francis Jacobs főtanácsnok ezt követő, az UPA-ügyben⁶² az uniós jogászok körében ma már klasszikusnak számító véleményéhez vezetett,⁶³ amely a keresetösségi jog tesztjének rugalmas értelmezése mellett érvelt, anélkül, hogy eltérne attól az elképzeléstől, hogy az egyéni érintettség teljes mértékben védi az egyéni jogokat.⁶⁴

A rövid ideig tartó győzelem ellenére, amikor a Törvényszék csatlakozott a véleményhez, a Bíróság végül elutasította Jacobs ügyvéd általános ügyvéd kiterjesztő értelmezését. ⁶⁵ Ennek eredményeképpen, ha a magánszemélyek számára nincs jogorvoslati lehetőség, a Bíróság "a nemzeti bíróságokra hárítja a feladatot, hogy mindent megtegyenek annak megteremtése érdekében".⁶⁶ Jacobs azt is megjegyezte, hogy véleménye élénk vitát váltott ki, nemcsak a tudósok körében, hanem a Lisszaboni Szerződés újraszövegezésével kapcsolatban is. Az EUMSZ 263. cikk (4) bekezdésének új megfogalmazása azonban nem teremtett simább utat az egyéni kérelmezők számára. Sőt, a Lisszaboni Szerződés szövegezésében történt csúszás miatt további bírósági értelmezésre volt szükség, ami végül arra készítette az EUB-t, hogy megállapítsa, hogy a "szabályozási aktusok" bírósági felülvizsgálata szinte kizárt a magánszemély kérelmezők számára.⁶⁷

A brit ügyvédek és bírák hatására, akik a luxemburgi peres eljárásoknak inkább kontradiktórius és szóbeli jellege mellett érveltek,⁶⁸ az EUB megreformálta szóbeli eljárását, lehetővé téve a bírák számára, hogy

61. *Lásd* Angela Ward & Locus Standi, *Under Article 230(4) of the EC Treaty*: Y22.B. EUR. L. 45 (2003).

62. *Lásd* Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács, C-50/00 P. sz. ügy, EBHT I-06677, ¶¶ 59-72.

63. *Lásd* Catherine Barnard, *Az uniós jog tanulmányozása*: EU LAW ANALYSIS (2016. október), <http://eulawanalysis.blogspot.com/p/studying-eu-law-catherine-barnard.html>.

64. *Lásd* Rosa Greaves, *Commentary on Selected Opinions of Advocate General Jacobs*, FORDHAM INT'L L.J. 690, 712-14 (2006).

65. *Lásd* Unión de Pequeños Agricultores, C-50/00 P. sz. ügy, 41-45. pont (a tagállamokra bízta a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot biztosító jogorvoslatok és eljárások rendszerének létrehozását).

66. *Lásd* Francis G. Jacob, *Effective Judicial Protection of Individuals in the European Union, Now and in the Future*, in THE TREATY OF NICE AND BEYOND 335 (Mads Andenas & John Usher szerk., 2003).

67. *Lásd* Roberto Mastroianni & Andrea Pezza, *A magánszemélyek hozzáférése az Európai Unió Bíróságához az EUMSZ 263. cikkének új szövege alapján*, 5 RIVISTA ITALIANA DI DIRITTO PUBBLICO COMUNITARIO (9232014).

68. R. DANIEL KELEMEN, *EUROLEGALIZMUS: A JOG ÁTALAKULÁSA ÉS SZABÁLYOZÁS AZ EURÓPAI UNIÓBAN* (2011).

az érdekelt felek és adott esetben a főtanácsnok esetleges meghallgatását.⁶⁹ Ezt a változtatást nem minden bíró vagy főtanácsnok támogatta, akik olyan jogi hagyományból érkeztek, amelyben a szóbeli meghallgatások nem játszanak döntő szerepet a tanácskozásukban, és ez csak meghosszabbíthatná az eljárás idejét Luxemburgban.⁷⁰

Kivételes esetekben a Bíróság akár szóbeli érvelés céljából is újrainyithatja az ügyet, ha úgy érzi, hogy a szóban forgó kérdések teljes körű megvitatása nélkül nem lehet döntést hozni.⁷¹ Az ilyen szóbeli tárgyalások nem mindig kellemes élményt jelentenek a luxemburgi polgári jogi bírák, főtanácsnokok és ügyvédek számára; időnként elhúzódott az eljárás, vagy fokozták a zűrzavart, ahelyett, hogy tisztáznák az ügyet.⁷² A szóbeli eljárás azonban olyan módon alakította a jogi kultúrát, amely lehetővé tette Luxemburg számára, hogy az ügyvédi kamarával folytatott párbeszédet megkoagulálja, és megkövetelje, hogy az ügyvédek készen álljanak a bírák vitájára.

Egyes főtanácsnokok - nem meglepő módon az Egyesült Királyságban - jobban kihasználják ezt a szóbeli megbeszélést, mint mások, hogy jobban megértsék az egyes ügyek ténybeli körülményeit és azok elosztási következményeit. Máshol például azzal érveltem, hogy A.G. Sharpton common law háttere miatt érzékenyebbé vált az ilyen típusú megfontolásokra, különösen akkor, amikor az uniós jog hatással lehet a különböző helyzetben lévő csoportok hatásköreire és erőforrásaira.⁷³

IV. I. AKTUS: AZ ELISMERÉS SZABÁLYA ÉS AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG KIHÍVÁSA

Az a tény, hogy az Egyesült Királyság csatlakozik az Európai Gazdasági Közösséghez (ECC), már az 1960-as évek elején aggodalmakat keltett brüsszeli körökben. Az Egyesült Királyság kétszer is kérvényezte, hogy az EGK tagja lehessen, de Charles de Gaulle francia elnök megvétózta mindkét kérelmét 1961-ben és 1967-ben, Harold Wilson miniszterelnök idején, mivel aggódott, hogy az Egyesült Királyság tagsága gyengítheti a közösséget, és

69. *Lásd Transocean Marine Paint Ass'n kontra Comm'n*, 17/74. sz. ügy, E1974.C.R. (1063 az első olyan ügy, amelyben a Bíróság elismerte a szóbeli meghallgatáshoz való jogot).

70. *Lásd Matilde Cohen, Ex ante versus ex post tanácskozások: Two Models of Judicial Deliberations in Courts of Last Resort*, 62 AM. J. COMP. L. (2014)951.

71. *Lásd Comm'n kontra Egyesült Királyság*, 170/78. sz. ügy, E1980.C.R. 417; Koopmans, *fentebb*. megjegyzés 58, (VerLoren van Themaat főtanácsnok indítványát 503idézve).

72. *Lásd Koopmans, Supra note at 58,505.*

73. *Lásd Fernanda Nicola, Az igazságszolgáltatás alulról jövő koncepciói: Distributive Justice as a Means to Address Local Conflicts in European Law and Policy* (American University, WCL Research Paper No. 2014-42, 2014. augusztus 19.), <https://ssrn.com/abstract=2483032> (hivatkozva AG Sharpston véleményére a Belgium Insurance Scheme ügyben).

az Egyesült Államok befolyásának erősítése Európában. Végül 1973-ban Edward Heath konzervatív miniszterelnök a Brit Szövetség (Confederation of British) erőteljes támogatásával vezette be az Egyesült Királyságot a Közösségbe, amely több ipari értékelést is közzétett, amelyekből kiderült, hogy a közösséghez való csatlakozás előnyei meghaladják a költségeket. Amikor az ellenzéki munkáspárti vezetés Harold Wilson enyhe szocializmusával újra hatalomra került, népszavazást rendezett, amely több mint 65%-kal megerősítette az Egyesült Királyság 1975-további közösségi tagságát.⁷⁴

További aggodalomra adott okot, hogy az Egyesült Királyság a második világháború után vonakodó európai ország volt, és⁷⁵ még aggasztóbb volt az eltérő jogi kultúra. Ez két központi előfeltevésen alapult: az egyik a parlamenti szuverenitás elve, amely a bíróságok és a parlament közötti állandó, bár formalista párbeszédet vonta maga után, a másik pedig az EKT hat alapító tagja között idegen common law stílus volt. A common law stílus különösen a bírói jogalkotás stilisztikai és jogi érvelésbeli különbségeit vonta maga után, beleértve a precedensek kötelező erejű használatát, a *stare decisis*-t, a tények széles körű felhasználását, a politikai megfontolások nyílt figyelembevételét és a jogszabályok szöveg szerinti értelmezését, elkerülve a jogszabályok jogalkotási előzményein alapuló, bírák által gyártott értelmezéseket. Alkotmány hiányában az angol bírák "munkahűségre" törekedtek a jogszabályok értelmezése során, és szívesen tekintettek a tényekre, hogy jogi érvelésüket a saját precedensek által korlátozzák.⁷⁶ A common law továbbra is erősen formulaszerű maradt, és annak ellenére, hogy a középkori writ-rendszere megszűnt, ez a modell olyan eljárási korlátokat és garanciákat hagyott meg, amelyek révén a jogi igények vagy jogi védekezés bemutatása központi szerepet kapott az egyéni jogok védelmében.⁷⁷

Miután a korona ratifikálta a csatlakozási szerződést, a Bizottság, a Közgyűlés és az Egyesült Királyság jogászai számára egyértelművé vált, hogy a közösségi jog csak parlamenti törvény révén válhat az angol bíróságok által ekként kezelt angol joggá, mivel a dualista brit jogrendszerben a koronának korlátozott hatásköre van a Római Szerződés aláírására. Egy indokolásban a Bizottság kifejtette, hogy a közösségi jog nélkül

74. PHILIP ZIEGLER, WILSON: AZ ENGEDÉLYEZETT ÉLET (1993).

75. DAVID GOWLAND ÉS ARTHUR TURNER, VONAKODÓ EURÓPAIAK: BRITANNIA ÉS EURÓPAI INTEGRÁCIÓ 1945-1998 (2014).

76. Lásd McCrudden, *Supra* note at 7,64.

77. Lásd Michele Graziadei, *Rights in the European Landscape: The Coherence of EU Law* (63,Sacha87 Prechal & Bert van Roermund szerk., 2008).

A Szerződés egyes cikkeinek nem lett volna önvégrehajtó hatása, a nemzeti bíróságok nem nyújthattak volna be Luxemburgba előzetes döntéshozatali eljárást a 177. cikk alapján, és a rendeleteket parlamenti törvénnyel kellett volna végrehajtani, így a luxemburgi európai intézmények előtti megsemmisítési eljárásról le kellett volna mondani.⁷⁸ Bár a parlamenti törvény [beilleszthette] az Egyesült Királyság csatlakozásának néhány jogi következményét, a központi elv, amely továbbra is problémát jelentett, a parlamenti szuverenitás fogalma volt.

Ez a felfogás azt sugallta, hogy alkotmány nélkül a Parlament teljesen "korlátlanul és szabadon hozhat vagy nem hozhat olyan törvényt, amelyet csak akar". Ez a doktrína két különböző, egymással összefüggő problémához vezetett a közösségi jog számára: az első az volt, hogy ha a parlamenti szuverenitás nem kötheti utódait, akkor nincs olyan jellegű jogszabály, amelyet később ne lehetne egy egyszerű parlamenti törvénnyel hatályon kívül helyezni. Másodsor, a bíróságok kötelesek voltak a parlamenti szuverenitást érvényesíteni, így minden későbbi parlamenti aktus, amely ellentétes a korábbi, ellentmondásos jogszabállyal, a korábbi jogszabály hallgatólagos hatályon kívül helyezését jelentette.⁷⁹

A gyakorlatban azonban a brit jogrendszer biztosított bizonyos *mozgásteret*, különösen a nemzetközi szerződéses kötelezettségek tekintetében, amelyekre vonatkozóan egy parlamenti egyezmény előírta, hogy "a parlament nem fogadhat el olyan törvényt, amely nincs összhangban az Egyesült Királyság szerződéses kötelezettségeivel", különben az ilyen törvény jogellenes lenne, és még elfogadás esetén is a hazai bíróságoknak kellene végrehajtaniuk. Paradox módon, a parlamenti szuverenitás doktrínájának tiszteletben tartása érdekében, inkább egy *praxis*, mint egy jogszabály, olyan vélelmet teremtett, hogy a bíróságok még egy jogellenes jogszabály szövegszerű értelmezéséhez is kötve vannak.⁸⁰

1962 óta a Bizottság Jogi Szolgálatát különböző találkozókat szervezett, hogy a brit jogászokkal megvitathassák az EGK-csatlakozással kapcsolatos alapvető problémákat. Aggodalmaik középpontjában ugyanaz az igény állt, hogy össze kell egyeztetni a parlamenti szuverenitást, valamint a Szerződések és a közösségi rendeletek parlament általi felhatalmazó jogalkotásának szükségességét, hogy azok önvégrehajtóvá váljanak. Még ennél is sürgetőbb volt a kérdés

78. Lásd M. Mathew, a Nyugat-európai Unió Közgyűlése Általános Ügyek Bizottságának előadójának feljegyzése (1962), 3-4. o.

79. *Id.* 4.

80. A.V. DICEY, INTRODUCTION TO THE STUDY OF THE LAW OF THE CONSTITUTION (2921915) (a konvencióknak az Egyesült Királyság alkotmányjogára gyakorolt hatalmáról szóló megjegyzések).

az Egyesült Királyságban a bírósági hierarchia és a Bíróság új szerepe az angol bíróságokkal szemben:

Általánosságban a brit jogászok arra voltak kíváncsiak, hogy a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségek és a Bíróság előtti eljárás mennyiben tér el az angol igazságszolgáltatási rendszer gyakorlatától és normáitól. A brit jogászok különösen fontosnak ítélték a közösségi jog Bíróság általi egységes értelmezésének alapvető fontosságát, ahogyan azt az EGK-Szerződés 1. cikke előírja. 177.⁸¹

Ezen aggodalmak miatt a Bizottság igyekezett mozgósítani az Egyesült Királyság ügyvédi kamaráját, és egy második jelentésben 1962 júniusában a Jogi Szolgálat találkozót tartott a Leydeni Európa Intézetben, ezúttal a bírói kar tagjai, gyakorló ügyvédek és akadémikusok részvételével. Ezen a második találkozón hasonló problémák merültek fel azzal kapcsolatban, hogy miként lehet összeegyeztetni az Egyesült Királyságban a parlamenti felsőbbség elismerésének szabályát, és hogyan lehet fenntartani a jogrendszerük hagyományos bírói hierarchiáját:

A brit jogászok különösen arra törekedtek, hogy tisztázzák a cikk (177,1) bekezdése szerinti bírósági jogorvoslat jelentését.

3. [...] Általában úgy tűnt, hogy a brit jogászok így vagy úgy azt a nézetet támogatják, hogy minden gyakorlati szempontból a fellebbviteli bíróságot kell végső fokon eljáró bíróságnak tekinteni.⁸²

Az áttörést azonban az jelentette, hogy nemcsak a problémák, hanem a lehetséges megoldások is bemutatásra kerültek azzal kapcsolatban, hogy miként lehet összeegyeztetni az angol jogrendszert a közösségi joggal. Annak ellenére, hogy a Parlament elfogadja a Római Szerződést átültető törvényt, a közösségi és az Egyesült Királyság joga között számos konfliktus merülhet fel, amelyeket vagy a jogalkotók, vagy a bíróságok fognak megoldani. A brit jogászok többsége a parlamenti felsőbbrendűség doktrínájához kötött arra számított, hogy az esetleges konfliktusokat nem a bíróságok, hanem a törvényhozás oldja meg peres úton. A bemutatott megoldás az volt, hogy a parlament további jogszabályokat fogalmaz meg, amelyek "tisztázzák az ilyen konfliktusokat" a szerződések és az Egyesült Királyság joga ⁸³között, és a jövőbeni szabályozás esetén erről a kormány időben tájékoztathatja a kormányt, hogy "előkészíthesse az angol jog szükséges módosítását".⁸⁴

81. Az Európai Bizottság Jogi Szolgálata, Első jelentés a brit jogászokkal folytatott eszmecsereéről, JUR/1263/62, 1962. 4május (196229.).

82. *Lásd az Európai Bizottság Jogi Szolgálata, Második jelentés a brit jogászokkal folytatott eszmecsereéről, JUR/1522/62 (1962. június 22.).*

83. *Lásd a brit jogászokkal folytatott véleménycsereéről szóló első jelentést, a fenti lábjegyzetben. 81.*

84. *Id.*

Norman Marsh szerint a parlamenti szuverenitás dilemmájára talált megoldás egy jogi fikció volt 1962., hogy elkerüljék a parlamenti szuverenitás részleges feladását, és a csatlakozás utáni jogrendszert a jogbizonytalanság állapotában hagyják:

A nehézség itt gyakorlati jellegű lenne. Súlyos terhet róna a bírákra, el kellene dönteniük, hogy jogunk mennyi része nincs összhangban a Szerződéssel, és ezért hallgatólagosan hatályon kívül helyeznék. Egy olyan szerződést kellene értelmezniük, amelynek ez az ország eredetileg nem volt részese, és amelyet nem angol nyelven fogalmaztak meg; [...] Ráadásul a jog hosszú időre nagyfokú bizonytalanságban maradna, és a szerencsétlen kísérleti nyulak, a pereskedők, fáradságba és költségbe kerülnének, hogy a bírának meg tudják adni azokat az ügyeket, amelyek alapján ítéletet hozhatnak.⁸⁵

Ez a fiktív megoldás, amely a közösségi jog kivételes szerepével a parlamenti szuverenitást támogatja, Wilson közös házban elmondott beszédében is visszaköszön, amikor ezt magyarázta: 1967

[A Szerződésekhez való csatlakozás az Egyesült Királyság jogszabályainak elfogadásával járna. Ez természetesen a parlamenti szuverenitás gyakorlását jelentené, és fontos tudatosítani, hogy a meglévő és a jövőbeni közösségi jog a Parlament által elfogadott jogszabályokból eredően ebben az országban törvényként érvényesülne. A Szerződések elfogadásából következne, hogy az Egyesült Királyság a jövőben tartózkodni fog a közösségi joggal összeegyeztethetetlen jogszabályok meghozatalától.⁸⁶

Bár az ilyen jogi fikció az Egyesült Királyság számára a csatlakozás szempontjából központi jelentőségű volt, ezt az érvet később a Brüsszellel szembeni ellenállás gerjesztésére használták fel. Például 1978-ban a Bizottság által kezdeményezett jogsértési eljárásban, a *Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben* az új munkaspárti kormány a szakszervezeti érdekek védelmében kifejezetten elítélte az előző kormány által elfogadott közlekedésbiztonsági rendeletet, amely a tehergépkocsivezetőket felesleges és drága biztonsági berendezésekkel terhelte. Ezzel összefüggésben Rodgers közlekedési munkaügyi miniszter nyíltan az újságokhoz fordult, és kifejtette, hogy a közösségi harmonizációs rendelkezések nem kötelezőek az Egyesült Királyságra, mivel ezek nem a parlament által elfogadott törvények.⁸⁷

85. NORMAN S. MARSH, THE COMMON MARKET AND THE COMMON LAW 455-56 (1962).⁸⁶ Lásd Harold Wilson, az Egyesült Királyság miniszterelnökének az alsóházhoz intézett beszédét.

Királyság (1967), a 1089.

87. Lásd *Bizottság kontra Parlament*, C 128/78, Dossier de Procedure (1979).

Az Európai Bíróság megismételte, hogy a tagállamok nem alkalmazhatják a közösségi jog rendelkezéseit hiányosan vagy szelektíven, és nem semmisíthetik meg a közösségi jogszabályok azon vonatkozásait, amelyekkel szemben állnak, vagy amelyeket a nemzeti érdekekkel ellentétesnek tartanak.⁸⁸ A bíróság továbbá megjegyezte, hogy még a végrehajtási nehézségek sem zárhatják ki, hogy a tagállamok kivonuljanak a kötelezettségük teljesítése alól.⁸⁹ A bíróság kimondta, hogy a tagállamok szolidaritási kötelezettségének elmulasztása aláássa a közösségi jogrendet.⁹⁰

V. II. FELVONÁS: VESZÉLYBEN VAN-E A PARLAMENTI
SZUVERENITÁS? A CÉLZATOS ÉRTELMEZÉSSEL SZEMBENI
ELLENÁLLÁS A BRIT

BÍRÓSÁGOK

A parlamenti szuverenitás doktrínájának, mint a brit igazságszolgáltatási stílus harti elismerési szabályának egyik jellemzője, hogy a bíróságok nem léphetnek túl a Westminster törvények egyszerű értelmén. Így a jogi változások - néhány fontos kivételtől eltekintve a common law-ban, bár a precedensek által korlátozottan - lassan történnek, és a reformok preferált útjai a törvényhozási reformok.⁹¹ 1962-ben, amikor a Bizottság jogi szolgálatai megkezdték a brit jogászokkal való találkoójukat, hajthatatlanok voltak abban, hogy a csatlakozás központi problémája a jogszabály-értelmezés, mert:

Az angol bíróságok a jogszabályok értelmezése során sok esetben irodalmi értelmezést alkalmaznak, és teljes mértékben figyelmen kívül hagyják a jogalkotó szándékát, amelyet például a meghallgatások, a különböző tervezetek vagy a "*Travaux préparatoires*" fejeznek ki. [...] A jogszabályszerkesztés szabályát követve egy angol bíró teljesen másként értelmezhet egy szerződési rendelkezést, mint kontinentális kollégái.⁹²

Annak ellenére, hogy az angol bíróságok túlnyomórészt az egyszerű értelmezési szabályt alkalmazzák, néhány ismert bíró, mint például Lord Denning a Courts of Appeal-ben, a célzatos értelmezés elfogadása mellett foglalt állást, amely kevésbé formalista és nyitott a kérdéses jogszabály hatályára és céljaira.⁹³ Annak ellenére, hogy a Bíróság nagyon kevésbé használta a *travaux préparatoires*-t, és a hagyományos felfogás szerint ezek

88. *Id.* at 11-12.

89. *Id.* 12.

90. *Id.* 13.

91. Levitsky, *Supra* note at 11,350.

92. *Lásd az első jelentést, lásd a81, fenti megjegyzést.* 3.

93. *Lásd Bridge, Supra* note at 10,365.

az 1990-es évek közepéig nem játszott nagy szerepet az értelmezésében,⁹⁴ mások a *travaux* használatában bekövetkezett változásra mutattak rá, ami többek között a skandináv jogi hagyományok luxemburgi előtérbe kerülésének is köszönhető. Ugyanakkor a *travaux* egyre gyakoribb használatával nemcsak az AG-k95, hanem maga a Bíróság is a közelmúltban hozott ítéletekben, mint például a *Pringle* vagy a *Gauweiler*, gondosan elemezni kell, mivel egyes tudósok kifejtették: "A szövegezők szándékára való hivatkozás nem feltétlenül támogatja a dinamikus értelmezést, és potenciálisan még a történeti értelmezéseket is megcsontosíthatja".⁹⁶

Lord Denning például kifejtette, hogy amikor a bírónak jogalkotási hézaggal kell szembesülnie:

"nekilát annak a konstruktív feladatnak, hogy megtalálja a Parlament szándékát, és ezt nemcsak a jogszabály nyelvezetéből kell megtennie, hanem a társadalmi viszonyok figyelembevételével is, amelyekből a jogszabály született, és a baj, amelynek orvoslására a jogszabály született, majd ki kell egészítenie az írott szót, hogy "erőt és életet" adjon a jogalkotó szándékának".⁹⁷

A luxemburgi bíróság az 1960-as évek óta néhány ikonikus ügyében, mint például a *Van Gend* vagy *Costa*, heterodox megközelítésre támaszkodott, amelyben a bírák szó szerinti és történeti értelmezést, valamint teleológiai és összehasonlító értelmezést alkalmaztak.⁹⁸ A luxemburgi teleológiai és összehasonlító értelmezés és az Egyesült Királyság plain meaning megközelítése közötti lehetséges összeegyeztetés a Lord Denning által szorgalmazott célzatos értelmezés alkalmazásával történt. Miközben ez stratégiai szövetséget hozhatna létre Lord Denning követői és Luxemburg között, ugyanakkor ugyanez óriási ellenállást válthatna ki az angol jog szövegszerű értelmezéséhez kötött bírák részéről.⁹⁹

94. Lásd S. Schonberg & K. Frick, *Finishing, Refining, Polishing: On the Use of travaux préparatoires as an Aid to the Interpretation of Community Legislation*, EL 28REV. 149 (2003).

95. Lásd például Kokott AG véleményét az INUIT ügyben, amelyben kifejtette, hogy a Bíróságnak az értelmezés kiegészítő eszközeként nagyobb mértékben kellene felhasználnia a Szerződések előkészítő munkáit.

96. Lásd SAMULI MIETTINEN & MERITA KETTUNEN TRAVAUX, PREPARATORY WORK AS A SOURCE OF EU LAW 1-23 (CAMBRIDGE YEARBOOK OF EUROPEAN LEGAL STUDIES, SEPTEMBER 2015).

97. Lásd *Seaford Court Estates Ltd kontra Asher* [1949] K2.B. 481,499.

98. Bridge, *Supra* note at 10,366.

99. Eleanor Sharpston, *The shock troops arrive in force: horizontal direct effect of a treaty provision and temporal limitation of judgments join the armoury of EC law*, in THE PAST AND FUTURE OF EU LAW: THE CLASSICS OF EU LAW REVISITED ON THE TH ANNIVERSARY OF THE ROME TREATY (Miguel Poiares Maduro és Loïc Azoulay szerk., 2010) (a római szerződés 503. évfordulója alkalmából felújított uniós jogi klasszikusok) (kiválóan bemutatva a

Lord Denning ^{STÍLUS} világosan kifejezte, hogy az új Szerződés, akárcsak a "beáramló áradat", az angol jog nagymértékű átalakulását eredményezi, ami új erőfeszítéseket igényel a jogászoktól és a bíraktól, hogy egy új rendszerből tanuljanak. ¹⁰⁰ Lord Denningnek a Fellebbviteli Bíróságon sikerült meggyőznie másokat arról, hogy az új kihívásnak való megfelelés érdekében célzatos értelmezésre van szükség:

Micsoda feladat... áll előttünk. A szerződés teljesen különbözik azoktól a törvényektől, amelyekhez hozzászoktunk. Jogszabályaink tervezői arra törekedtek, hogy a lehető legnagyobb pontossággal fejezzék ki magukat. Megpróbálták minden lehetséges körülményt előre látni, amely felmerülhet, és rendelkeztek róluk. [...] Mennyire más ez a szerződés! Általános elveket fogalmaz meg. Kifejezi céljait és céljait. Mindezt mérsékelt hosszúságú és dicséretes stílusú mondatokban. De hiányzik belőle a pontosság.¹⁰¹

Lord Denning két érdekes csatát hozott, amelyek egyszerre mutatják az Egyesült Királyság jogának nyíltan célzatos értelmezésével szembeni elfogadottságot és ellenállást az EGK-Szerződés rendelkezéseinek fényében.

Az elfogadási mintát illetően Lord Denning kitartott amellett, hogy az Egyesült Királyság bíráinak a közösségi jog értelmezésekor a teleologikus értelmezést kell követniük:

Meg kell ismerniük a Szerződés szellemét, és ihletet kell meríteniük belőle. Többé már nem kell aprólékos részletességgel megvizsgálniuk a szavakat. Ha hiányosságot találnak, azt a lehető legjobban ki kell tölteniük. Azt kell tenniük, amit az okmány alkotói tettek volna, ha átgondolták volna. Nekünk is ugyanezt kell tennünk.¹⁰²

A fellebbviteli bíróság tagjai közötti különbségek a *Macarthys Ltd kontra Smith* ügyben váltak világossá, amikor Lord Denning az EGK 119. cikkének teleológiai megközelítését támogatta az egyenlő díjazásról szóló 1970. évi törvény hatályának kiterjesztése érdekében, amely az egyenlő díjazást a férfiak és nők egyidejű foglalkoztatási helyzetére korlátozta. A törvény egyértelmű értelmétől eltávolodva Lord Denning úgy értelmezte a Római Szerződés széleskörű és későbbi elvét, hogy a férfiak és nők egyenlő díjazását mind az egyidejű, mind az egymást követő foglalkoztatásra alkalmazni kell. A két másik tagállammal szembeni eltérő látásmód miatt

az egyesült királyságbeli tudományosság egy részének családottsága az EUB teleológiai értelmezésével kapcsolatban). Köszönet Claire Kilpatricknek, hogy rámutatott erre.

100. *H. P. Bulmer Ltd kontra J. Bollinger S.A.* [1974] RPC (9610), 418-19.

101. *Lásd* Bridge, *Supra* note at 10,370.

102. *Lásd: H. P. Bulmer Ltd kontra J. Bollinger S.A.* [1974] RPC (9610), 418-19; *lásd még: H. P. Bulmer Ltd kontra J. Bollinger S.A.* [1974] RPC (10), 418-19.

a fellebbviteli bíróság tagjai inkább hajlamosak követni Lord Mildew diktátumát, amely megtiltja a jogalkotási előzmények felhasználását, vagy "egyetlen angol bíró sem néz az ágy alá",¹⁰³ az ügyet Luxemburgba utalták.

Az Európai Bíróság tagadhatatlanul egyetértett Lord Denning értelmezésével, ami azt mutatja, hogy a közösségi jog angol szöveg szerinti értelmezése kifutna, különösen akkor, ha Luxemburg lenne a végső döntőbíró.¹⁰⁴ Ebben az értelemben a teleologikus értelmezés a progresszív jogalkalmazás ösztönzőjeként is szolgált, amikor a solicitors és a barristers egyaránt megértették, hogy az előzetes döntéshozatal révén olyan ügyeket nyerhetnek meg, amelyek esetében az angol bíróságok továbbra is a jogszabályok egyszerű értelméhez kötődtek¹⁰⁵, és valószínűleg nem fogják a diszkriminációellenes irányelveket a felperesek jogainak kiterjesztésével értelmezni.¹⁰⁶

Ami a közösségi joggal szembeni ellenállást illeti, a bírák McCarthy-tól megtanulták, hogy a célzatos értelmezés erős szövetségesre talált Luxemburgban, és hogy ez a bíróság a közösségi jog végső döntőbírája, ha az Egyesült Királyság bírósága az előzetes döntéshozatalra utalja az előzetes kérdéseket. Az 1970-es évek végén egy ügysorozatban, amikor a fellebbviteli bíróságot arra kérték, hogy értelmezze a transzkontinentális közúti közlekedés harmonizációjára vonatkozó normákat, amelyek nem közösségi normák, hanem egy európai szerződés részei voltak, Lord Denning négy másik bíróval együtt a teleologikus értelmezés mellett érvelt. A Lordok Háza elutasította ezt a felkérést a parlamenttől származó felhatalmazás hiányára hivatkozva. Lord Dilhorne úgy ítélte meg, hogy "[a]z értelmezésünket... valamilyen feltételezett és bizonyítatlan értelmezésre alapozni, amelyet más bíróságok vélhetően valószínűleg elfogadnak, spekulatív és mazochista is".¹⁰⁷

Az angol jognak a közösségi jog általános elveinek fényében történő célzatos értelmezése egyes bírák számára felhatalmazást adott, ugyanakkor egyértelmű volt, hogy mások számára veszélyes utat jelent, amely veszélyeztetheti a parlamenti szuverenitás doktrínáját.

103. Bridge, *Supra* note at 10,374.

104. *Id.* 375.

105. *Lásd Torfaen County Borough Council kontra Douglas Willis Limited* [2013] UKSC (59)fellebbezés a [2012] EWHC 296. sz. ügyben).

106. *Lásd* Miller, *fenti* jegyzet. 169.

107. *Lásd James Buchanan & Co. Ltd. kontra Babco Forwarding @ Shipping (U. K.) Ltd.* 1197811 C.M.L.R. (156, idézi 161 John Bridge, 10,376. sz. jegyzet).

VI. III. TÖRVÉNYSZÁLLÁS
AZ ELŐZETES HIVATKOZÁSOK RÉVÉN

Az Egyesült Királyság jogrendszerének másik kihívása, amellyel a jogászok a Bizottság Jogi Szolgálatával folytatott 1962 megbeszélések során foglalkoztak, az uniós jog nem informatív értelmezését igénylő előzetes döntéshozatal iránti kérelem kihívása volt.¹⁰⁸ Kiindulópontjuk az volt, hogy a közösségi jogot pusztán úgy kell kezelni, mint egy parlamenti aktust, így annak értelmezése nagyon kevés segítséget igényel Luxemburgtól.¹⁰⁹ A brit jogászok nagyon szerették volna tisztázni, hogy mit jelent az utolsó fokon eljáró bíróság az EK-Szerződés 177. cikkének (3) bekezdése (az EUMSZ 267. cikke) értelmében, amely előírja, hogy az utolsó fokon eljáró bíróságnak Luxemburgba kell utalnia egy ügyet. Mivel a fellebbezést nem jogként, hanem kiváltsággént gyakorolták, a brit jogászokat zavarba ejtette, hogy melyik bíróságot kell olyan bíróságnak tekinteni, "amelynek határozatai ellen a nemzeti jog szerint nincs jogorvoslati lehetőség".¹¹⁰ Amint a Bizottság kifejtette, általánosságban egyetértettek abban, hogy a 177. cikk alkalmazásában a Fellebbviteli Bíróságot kell ilyen bíróságnak tekinteni, aminek eredményeként az ilyen bíróságot felhatalmazzák a közösségi jogi aktusok értelmezésének és érvényességének megállapítására.¹¹¹

Az ügyvédek egy másik csoportja ehelyett így érvelt:

A jogszabályoknak ki kellene jelölniük egy magasabb szintű angol bíróságot, amelyhez minden angol bíróságnak - függetlenül attól, hogy milyen fokon jár el - minden ilyen előzetes kérdést be kellene nyújtania. Ez a bíróság maga határozná meg, hogy mely előzetes kérdéseket kell a Bíróság elé terjeszteni.¹¹²

Nyilvánvaló, hogy az alsóbb szintű bíróságok azon képességét, hogy közvetlenül és központi felügyelet nélkül indíthassák el az Európai Bíróság előtti előzetes döntéshozatali eljárást, egyik csoport sem tudta még

108. Lásd a brit jogászokkal folytatott véleménycseréről szóló második jelentést, JUR/1522/62, 6-8. o. (1962. június 22.).

109. Bridge, *Supra* note at 10,372.

110. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata, 1. cikk. 267. cikk, 2012. évi C 326/47. o. (Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik az alábbiakra vonatkozó előzetes döntéshozatalra: (a) a Szerződések értelmezése; b) az Unió intézményei, szervei, hivatalai vagy ügynökségei jogi aktusainak érvényessége és értelmezése; Ha ilyen kérdés valamely tagállam bírósága előtt merül fel, az említett bíróság, ha úgy ítéli meg, hogy a kérdésben való döntés szükséges ahhoz, hogy ítéletet tudjon hozni, kérheti a Bíróságot, hogy döntsön a kérdésben; Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog szerint nincs jogorvoslati lehetőség, az említett bíróság a Bíróság elé terjeszti az ügyet. [...]).

111. Lásd a második jelentést, lásd a101, fenti megjegyzést. 7.

112. Második jelentés a brit jogászokkal folytatott eszmecseréről JUR/1522/62 (1962. június 22.), a következő címen 7.

1962-ben. Ezek a dokumentumok kiemelik az Európai Bíróságnak az Egyesült Királyság igazságszolgáltatási hierarchiájában betöltött forradalmi szerepét, amely az előzetes döntéshozatalra történő hivatkozás révén közvetlen párbeszédet tesz lehetővé az alsóbb szintű bíróságok és Luxemburg között.

A brit jogászok által az előzetes referenciákkal kapcsolatban kifejtett centralizáló megközelítés egy módja annak, hogy a parlamenti elsőbbséget ne támadhassa meg minden egyes bíró, aki az Egyesült Királyság jogszabályait az Európai Bíróság felülvizsgálata előtt megnyithatja. Ugyanakkor az ilyen centralizációt azzal indokolták, hogy elkerüljék a "komolytalan kérelmeket", egységesebb hivatkozásokat érjenek el az Európai Bíróság munkájának megkönnyítése érdekében, és olyan brit bíróságot hozzanak létre, amely nagyobb tudással és tapasztalattal rendelkezik az előzetes kérdésekkel kapcsolatban. Az előzetes döntéshozatalra utalások monopóliumát fenntartó bíróság akár *hivatalból is* jogosult lenne kérdéseket előterjeszteni, ha a felek nem vetik fel azokat, és ha ez döntő fontosságú az adott ügy megoldása szempontjából.¹¹³ Az előzetes döntéshozatalra utalás olyan kényes kérdés volt, amelyet még az Egyesült Királyság hivatalos feljegyzésében is egyértelművé tette, hogy a két jogrendszer felborítása nélkül, technikai úton kellene megoldaniuk a jogászoknak. Mathew a parlamenti közgyűlésnek készített jelentésében hangsúlyozta, hogy a parlamentnek a bírákkal és a gyakorló barristers és solicitors-szal közösen külön jogszabályokat kell kidolgoznia, amelyek részletesen meghatározzák, hogy "az eljárás mely pontján, milyen feltételek mellett és milyen eljárás keretében lehet ilyen hivatkozást tenni". A megyei bíróságokra vonatkozó szabályokra is szükség lenne e tekintetben".¹¹⁴ Bár a politikusok nagy erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy az előzetes kérdések Luxemburgba kerülésének módja parlamenti ellenőrzés alatt álljon, az önkorlátozás elsősorban a bírói kar jogi kultúrájából fakadt, amely internalizálta a parlamenti doktrínát felsőbbrendűség.

Valójában az angol bíróságok ellenállása az előzetes döntéshozatalra előterjesztett luxemburgi kérdésekkel szemben jól megalapozott volt, amíg a Lordok Háza az 1980-as években meg nem nyugtatta az angol bíróságokat az Európai Bíróság útmutatásának megkereséséről és elfogadásáról.¹¹⁵ Majdnem egy évtizeddel később a Lordok Háza a *Factortame*¹¹⁶ ügyben megnyugtatta az angol bíróságokat a közösségi jog elsőbbségének fogalmáról és az ő

113. *Id.* 8. pont

114. *Lásd* Mathew *supra* note at 78,5.

115. *Lásd* *D.P.P. kontra Henn és Darby* [1981] CMLR2 233229,; lásd még Bridge, *fenti* megjegyzés, 10,372. pont.

116. *Regina v. közlekedési államtitkár. Ex parte Factortame Ltd (N.2)*, C-213/89, App19901. Cas. 602, 659.

kötelessége, hogy hatályon kívül helyezzen minden olyan nemzeti jogszabályt, amely közvetlenül ellentétes a közösségi jog valamely szabályával vagy elvével.

A brit jogi kultúra miatt a 177. cikk:

"hatékony menekülési szelepként szolgált a brit bíróságok számára [és . . .] az Európai Bíróság határozatai általában kevés mérlegelési lehetőséget hagynak a tagállami bíróságoknak. Ennek a kijáratnak a fontosságát nemcsak azok a körülmények bizonyítják, amelyek között a brit bíróságok élnek vele, hanem azok a nehézségek is, amelyekkel akkor szembesülnek, amikor az Európai Bíróság válasza nem elég pontos ahhoz, hogy a kívánt egyértelmű szabályt megadja".¹¹⁷

A *Barber-ügyben*¹¹⁸ például mind az ipari bíróság, mind a fellebbviteli bíróság elutasította a Barber úr keresetét, amely szerint diszkrimináció érte a fiatalabb nyugdíjkorhatárnál azonnali nyugdíjban részesülő női társaival szemben. Amikor a Fellebbviteli Bíróság végül Luxemburghoz utalta az ügyet azzal a kérdéssel, hogy a nyugdíjak "munkabérnek" tekinthetők-e, és így az ART EGK119 ellenőrzése alá tartoznak-e, az EB a híres Defrenne-ítéletére hivatkozva igennel válaszolt. Az EB mégis megvitatta az ügy időbeli hatályát, hogy a brit nyugdíjrendszerre gyakorolt hatalmas pénzügyi következmények miatt némi mozgásteret adjon a nemzeti bíróságoknak a határozat visszamenőleges hatályának korlátozására.¹¹⁹

A *Barberhez* hasonló esetek azt mutatják, hogy a parlamenti szuverenitás fogalma valójában erodálódott, mivel a brit bíróságok, még az alsóbb szintű bíróságok is egyre sikeresebben használták az előzetes hivatkozásokat. Azáltal, hogy Luxemburnak előzetes kérdéseket tettek fel, "a brit igazságszolgáltatás elkerülhette azt, ami egyébként bizonyos esetekben szinte kifejezett politikai szerepvállalás lett volna. Egy ilyen feladatot lehetetlen lett volna összeegyeztetni a formális hagyományaikkal".¹²⁰ A brit bíróságok számára azonban nem is annyira a Luxemburg által megadott iránymutatások szinte mechanikus alkalmazása jelentett kihívást, hanem az, amikor az EB nem volt egyértelmű, és egyre inkább a helyi bíróságokra bízta a nehéz esetek vagy az arányossági elemzések elvégzését.

A luxemburgi technika, hogy kérje a nemzeti bíróságokat, hogy alkalmazzák a teszt kidolgozott egy nagyon vitatott kérdésben otthon, bár volt stroke

117. Lásd Levitsky, *Supra* note 10, at 360.

118. Lásd *Barber kontra Guardian Royal Exchange Assurance Group*, C-262/88, 1990 E.C.R. I-1889; lásd még D. Curtin, *Scalping the Community Legislator: Occupational Pensions and Barber*, COMMON27 MKT. L. REV. 475, 476 (1990).

119. Levitsky, *Supra* 11. lábjegyzet (kifejtve, hogy a Barber költségei a nyugdíj-ágazat számára mintegy milliárd 76dollarra rúgnak).

120. *Id.* 363.

az Európai Bíróság zsenialitása, hogy nem avatkozik bele a belügyekbe, hatalmas problémává vált itthon. Ez volt a *vasárnapi kereskedelem* saga esete, amely a *Torfaen Borough Council kontra B&Q plc* ügyben kezdődött, amikor két párhuzamos importőr megtámadta az 1983-as bolti törvényt, mint az áruk szabad mozgásának korlátozását és az EGK 30. cikkét (EUMSZ 34. cikk). Hosszú és szövevényes bírósági csatározás után az egyetlen megoldás az volt, amikor a Lordok Háza egy második, egyértelmű kérdést felvető előterjesztésre egyértelmű választ kapott az Európai Bíróságtól, hogy az EK-Szerződés 30. cikkének tilalma nem vonatkozik a hazai kiskereskedőkre, hogy lehetővé tegye számukra üzleteik vasárnapi nyitva tartását.¹²¹ Számos más ország is hasonló problémával szembesült a luxemburgi döntések helyes alkalmazásával, különösen a szabad mozgás és a helyi szinten védett szociális jogok közötti egyensúly megteremtése során. A vasárnapi kereskedelem ügye például Angliában egy évtizedes belföldi pereskedést váltott ki. Mint egyesek kifejtették, ez egyúttal annak is köszönhető volt, hogy a vasárnapi kereskedők manipulálták az előzetes döntéshozatali eljárást, valamint annak, hogy a brit közigazgatási bírák félreértették az Európai Bíróság arányossági tesztjét.¹²²

A Luxemburgra történő előzetes hivatkozások felszabadították az Egyesült Királyság bíróságait a törvényértelmezés egyszerű értelmezése alól, lehetővé téve az Egyesült Királyság bíróságai számára, hogy a bírósági értelmezéssel szemben a politika újítóivá váljanak.¹²³ Az előzetes döntéshozatalra utalások lehetővé tették az alsóbb szintű bíróságok számára, hogy *hivatalból* előzetes kérdést tegyenek fel Luxemburnak az Európai Bíróság ítéletének az adott ügyre való mechanikus alkalmazásának reményében. Ez a brit jogászok számára központi jelentőségűvé vált a megkülönböztetésellenes rendelkezések értelmezése során a nagyobb egyenlőségért folytatott érdekérvényesítésükben. A *Colmanhoz* hasonló ügyek azt mutatják, hogy a megkülönböztetésellenes irányelv hatályának kiterjesztése egy olyan nőre, akinek a fia fogyatékoságban szenvedett, sikeres jogalkalmazási stratégiának bizonyult, amelyet nem a fogyatékosággal élő nem kormányzati szervezetek, hanem egy kreatív ügyvéd irányított.¹²⁴

Bár a fellebbviteli bíróság nem vált központosított rendszerré, mivel a korai brit politikusok azt remélték, hogy ez az előzetes referenciák kapuórává válik, a Legfelsőbb Bíróság sokkal inkább egy európai, célzatos és teleologikus értelmezői

121. *Lásd: Council of the City of Stoke-on-Trent és Norwich City Council kontra B & Q plc*, C- 169/91.

122. HANS-W. MICKLITZ, *AZ IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS POLITIKÁJA AZ EU-BAN*: (2005).

123. *Lásd* Horsley, *fenti* jegyzet, 15,87-88. o.

124. *Coleman kontra Attridge Law*, C-303/06; *lásd még: Miller, fenti* lábjegyzet16, (Colman ügyvédjeivel készített 12interjúk).

stílus. A fellebbviteli bíróság Levitsky által kiemelt megközelítése azt mutatja, hogy az "európai stílusú, mélyen rejlő cél keresését tükrözi, amely túlmutat azon a pozitívista nyelven, amellyel ezeket a határozatokat megfogalmazzák. A jogalkotói cél keresése szükségszerűen sokkal kevésbé meghatározó törekvés, mint a hagyományos brit összpontosítás az egyszerű értelemre".¹²⁵

A célzatos értelmezés gyakori alkalmazása, valamint az előzetes hivatkozások *hivatalból történő* alkalmazása a brit bíróságok részéről a politikusok körében félelmet keltett a *gouvernement des juges által* a parlamenti szuverenitás doktrínájának jogi fikcióvá való átalakításától, amelynek célja a Westminster abszolút törvényhozói hatáskörének erózióját leplezni.

VII. IV. TÖRVÉNY: A PARLAMENTI SZUVERENITÁS
VISSZAÁLLÍTÁSA: HOGYAN MENTI MEG
MILLER A NAPOT

2017. január 24-én a brit Legfelsőbb Bíróság az angol és walesi Divisional Court of England and Wales fellebbezése alapján döntött a Miller-ügyben, hogy megválaszolja a felperesek által feltett kérdést, miszerint a kormány képes volt-e egyoldalúan, a Parlament jóváhagyása nélkül is életbe léptetni az EUSZ 50. cikkét, és különösen az Unióból való kilépésről szóló hivatalos értesítést.¹²⁶

A többségi véleményt a Legfelsőbb Bíróság tizenegy bírása közül nyolc írta, közülük hárman írták a különvéleményt. A döntés középpontjában az a kérdés áll, hogy a szerződés felmondásának előjoga a végrehajtó hatalomé és az államtitkáré, aki nem rendelkezik hatáskörrel az Egyesült Királyság belső jogának megváltoztatására, amely továbbra is parlamenti törvény előjoga.¹²⁷ E kérdés megválaszolásakor a többség először is újraértékelt az Egyesült Királyság és az EU közötti kapcsolatot az 1971-1973-as brit EGK-csatlakozást követő, a Parlament által elfogadott Európai 1972 Közösségekről szóló törvényre helyezte a 2016. hangsúlyt. A parlamenti aktus nélkül a bíróság szerint a dualista rendszerben a csatlakozási szerződés csak akkor lett volna kötelező érvényű a nemzeti jogban, ha azt a jogalkotó hivatalosan ratifikálta volna.¹²⁸

A Bíróság második lépése az, hogy az Egyesült Királyság alkotmányos hátterén keresztül megerősíti a parlamenti szuverenitás elvét.

125. Levitsky, *Supra* note at 11,371.

126. Az EUMSZ50. cikke értelmében az EU valamely tagállama dönthet úgy, hogy "saját alkotmányos követelményeinek megfelelően" megindítja a kilépési eljárást, mielőtt a tárgyalások és a cikk többi rendelkezése hatályba lépne.

127. Lásd Miller *fenti* jegyzet 16, ¶ 5.

128. *Id.* at ¶ 14-17.

mint a korona királyi előjogainak korlátozása a parlamenti demokrácia és a jogállamiság fejlődésével együtt. Ugyanígy a többség kifejti, hogy az igazságszolgáltatás függetlensége nem korlátlan, hanem a bíróságok mérlegelési jogkörét és szabadságát, amelyet a szokásjogban élveznek, a parlamenti törvények korlátozzák.¹²⁹ Itt a többség még Dicey professzor kijelentését is megemlíti, miszerint "Anglia joga egyetlen személynek vagy testületnek sem ismeri el azt a jogot, hogy felülbírálja vagy félretegye a parlament törvényhozását".¹³⁰

Itt van tehát a nehéz feladat a többség számára, hogy igazolja: mi történt a tagság majdnem negyven éve alatt, amikor a bíróságoktól azt kérték, hogy a közösségi jog elsőbbsége és közvetlen hatálya nevében helyezték hatályon kívül az Egyesült Királyság jogát? De a többség megmagyarázza:

Az is igaz, hogy az uniós jog csak az 1972. évi okmány alapján, és így csak annak hatályban tartása alatt élvez automatikus és elsőbbséget élvező hatást. Ez a pont egyszerűen azt a tényt tükrözi, hogy a Parlament szuverén volt és marad: így semmilyen új jogforrás nem jöhet létre a Parlament jóváhagyása nélkül - és anélkül, hogy a Parlament hatályon kívül helyezhetné. Ez azonban semmiképpen sem ássa alá azt a véleményünket, hogy nem reális tagadni, hogy amíg ez a törvény hatályban van, az uniós szerződések, az uniós jogszabályok és a Bíróság által ezen eszközökre adott értelmezések az Egyesült Királyság jogának közvetlen forrásai.¹³¹

A többség a parlamenti felsőbbrendűség fennmaradását az alkotmányjog meglehetősen hagyományos dualista újrászövegezésével indokolja.¹³² Eszerint az 1972-es törvénnyel bevezetett jogok és kötelezettségek tartalma az uniós jogra tartozik, míg az alkotmányos folyamatok, amelyek révén az Egyesült Királyság joga létrejön, tisztán a belső jogra vonatkoznak.¹³³ Egy utolsó metafora, a "csöcső" segít ennek a többség által bemutatott formalista értelmezésnek a magyarázatában, hogy negyven év alatt a politikusok és a bíróságok hogyan tarthatták fenn az uniós és a belső jog közötti ilyen dualista látásmódot:

Véleményünk szerint tehát, bár a jogi 1972 aktus az uniós jognak érvényt szerez, nem maga az uniós jog eredeti forrása. Ahogyan az államtitkár nevében az államtitkár úr is elmondta, visszhangozva a tanulságos elemzést.

129. *Id.* at ¶ 42.

130. *Id.* at ¶ 43.

131. *Id.* at ¶ 61.

132. Thomas Poole, *Legitimacy, Rights and Judicial Review*, 25(4) OXFORD J. LEGAL STUD. 697 (2005) (Tom Poole tanulmánya a megosztott bírósági ügyről).

133. *Lásd* Miller, *fenti* jegyzet. 16,62.

STÍLUS: Finnis professzort az a "cső", amelyen keresztül az uniós jog bekerül az Egyesült Királyság belső jogába. Amíg a törvény 1972 hatályban van, addig az uniós jog a belső jog független és elsőbbséget élvező forrása.¹³⁴

A Legfelsőbb Bíróság e kiegyensúlyozott döntése visszaállítja a teljes parlamenti felsőbbrendűséget, és ezzel szemben Lord Reed különvéleménye azzal érvel, hogy az EUMSZ 50. cikke szerinti, a kilépésről szóló puszta értesítés és annak megtárgyalása egyértelműen a Bíróság miniszterei által tanácsolt előjogkörébe tartozik, amelyet az 1972-es törvény nem változtatott meg.¹³⁵

VIII. KÖVETKEZTETÉS: A LUXEMBURGI
IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI STÍLUS
FENNMARADÁSA A BREXIT UTÁN IS

A Brexit-népszavazás eredményeit követően néhány jogtudós nyíltan nyomon követi és feltárja azokat a politikai és gazdasági változásokat, amelyeket az EU-ból való kilépés az Egyesült Királyság polgárai számára jelent. ¹³⁶ A tudósok és bírák e nyilvános szerepe nem kímélte meg őket attól, hogy "a nép ellenségeinek" nevezzék őket, vagy hogy erőszakosabb fenyegetések ériék őket. Michael Dougan új szerkesztett kötete a tudósok politikai és szakmai felelőségére szólít fel, hogy teljes mértékben foglalkozzanak a Brexit eredményeivel, mert "az Egyesült Királyság kilépése nem csupán arról szól, hogy új kapcsolatot találjunk az EU-val. Hanem arról is, hogy megnyitjuk saját jogi és politikai rendszerünket a mélyreható változások folyamatai előtt." ¹³⁷ Az ilyen változások mértéke áll e szimpózium központi témája is, amely azzal foglalkozik, hogy az Egyesült Királyság joga hogyan befolyásolta az uniós jogot. ¹³⁸ A "de-európaizáció" kihívásainak jobb megértése érdekében ¹³⁹ hozzászólásomban felelevenítem az Egyesült Királyság csatlakozásának néhány korai történetét, rámutatva, hogy a kontinentális és a common law jogászok közötti kapcsolatot kezdetben mély szkepticizmus, később pedig kölcsönös befolyásolás, valamint az európaizációval szembeni ellenállás jellemezte.

134. *Id.* at ¶ 65.

135. *Id.* at ¶¶ 177.

136. *Lásd* The Citizen Brexit Observatory, <http://ecas.org/services/citizen-brexit-observatory/>.

137. *Lásd* Michael Dougan, *Szerkesztői bevezető*, in THE UK AFTER BREXIT. JOGI ÉS POLITIKAI KIHÍVÁSOK 1-12, (5Michael Dougan szerk. 2017).

138. *Lásd* Gelter *supra* 1329.

o. 139. *Id.* 1330. o.

A London és

Luxemburg

közötti negyvenéves kapcsolatok után továbbra sem világos, hogy az EUB belső működése mennyire fog megváltozni azáltal, hogy elveszíti brit tagjait, köztük három bírót és egy főtanácsnokot

A common law stílus egyes jellemzői, valamint az angol nyelvnek a szóbeli beszélgetésekben *lingua franca*ként való használata visszafordíthatatlanul átalakította a luxemburgi bírói stílust. Ugyanígy a Brexit-tárgyalások bizonytalanságain túlmenően kétségtelen, hogy a luxemburgi joggyakorlatot az Egyesült Királyság bírái és jogászai továbbra is szorosan figyelemmel fogják kísérni, hogy az a saját jogrendszerükre közvetett hatással lévő külföldi joggá váljék-e, vagy továbbra is érvényes precedensként hivatkoznak rá az Egyesült Királyság jogrendszerében. Ugyanakkor azok a brit bírák és jogászok, akik a kezdeti "beáramló áradatot" követően a jogszabály-értelmezéssel *kapcsolatban* egy célzatosabb és teleologikusabb stílust internalizáltak, nem lesznek jogosultak arra, hogy az EUMSZ alapján Luxemburghoz forduljanak előzetes döntéshozatalra. Ahogy 267.¹⁴⁰ Thomas Horsley kifejtette, a de-európaizáció csökkenteni fogja az előzetes döntéshozatali eljárás által a brit nemzeti bíróságok és Luxemburg között létrehozott teret, ezáltal csökkentve az alacsonyabb szintű bíróságok aktivizmusát, amely a szakpolitikai innováció motorja volt olyan területeken, mint a foglalkoztatási diszkrimináció és az egyenlő bánásmódra vonatkozó jog.¹⁴¹ Azáltal, hogy a hagyományos bírósági hierarchiák keretében újra központosítja az alsóbb szintű bíróságok szerepét, nem valószínű, hogy a kilépési törvény aláássa azokat a szabadságjogokat és egyenlőségi garanciákat, amelyeket az ügyvédek és a bírák egyaránt elértek azáltal, hogy a jogi küzdelmek itthon és Luxemburgban egyaránt.

140. Lásd az Európai Unióból való kilépésről szóló, 2017. július 13-i törvényjavaslat 6. fejezetét a megtartott uniós jog értelmezéséről <https://publications.parliament.uk/pa/bills/cbill/2017-2019/0005/18005.pdf>.

141. Lásd Thomas Horsley, *Brexit és az Egyesült Királyság bíróságai: A friss utasításra várva*, in *THE UK AFTER BREXIT. LEGAL AND POLICY CHALLENGES* 73-94, 78-79 (Michael Dougan szerk. 2017).